

Pärnumaa kuukiri

Koonga valla leht

NR 9 (138) september 2007

Pikavere küla II kokkutulek

18. augustil toimus II Pikavere kokkutulek, I kokkutulek oli 1987 aastal, 20 aastat tagasi. Kokkutulekule eelnes reklaam, nii lehtedes, kui ka raadios. Soovisime, et kõik huvilised saaksid toimuvast infot. Üritusele registreerus 90 osavõtjat, nii praegusi kui ka endisi külaelanikke. Kõik registreerunud said mälestuseks osavõtust Pikavere küla voldiku. Loe lk 2

Mõnus pärastlõuna puisniidul

Otsustasime sel õppeaastal olla tublid ja terved ning selleks ka ise midagi konkreetset ära teha. Hea enesetunde jaoks ei pea kusagile kaugele minema, sest elame metsade keskel ja kauneid paiku siin palju.

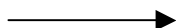
Esimene koolinädal sai läbi ja koolimaja ette veeres suur sinine buss. Kogu Lõpe koolipere reisiks valmis, algas sõit Kalli – Nedrema puisniidule. Loe lk 3

Vald vaataja silmadega

Pärnumaal on hoogsalt edenenud Leader programm. Sellega seoses külastatakse meie maakonna valdasid ja 22. augustil tuli maakonna rahvas meile külla. Sombusel hommikul tulijatega kokku saades oli üllatus suur, kui reisijuht Mercedes Merimaa teatas, et huvilisi on tervelt kuuskümmend. Hakkasime siis koos otsima seda, mis nii palju rahvast meile tõi.

Alustuseks võttis meid klubis vastu Maie, kes tutvustas Lõpe elu: nii ettevõtlust, klubiüritusi kui seltside tegevust.

Seejärel läks sõit mööda Lõpe sigalast, kenad korrastatud hooned jätsid bussiaknast meeldiva mulje. Kahjuks ei saanud lauda igapäevaseid tegemisi pädevad inimesed muude ülesannete tõttu meile tutvustama tulla.

Suund Oidremaale. Selles väikeses külas on alati rõõmsalt külalisi vastu võtmas Oidremaa mõis. Perenaine tutvustas mõisa ajalugu ja tänapäeva. Kõik said uudistada ka pererahva tööd mõisa korrastamisel. Oli neidki, kes on nõukogude ajal siia sattunud ja ei uskunud, et on samas Oidremaa

mõisas, mis aastaid tagasi oli üsna nadis olukorras.

Oidremaal käisime veel külakeskuses. Kapitälremondi läbinud alumine korrus sai uue elu ja ei ole vaja kellegi ees häbeneda, maja on seest väga kena.

Mihklis võttis meid vastu Toomas Maarand. Ladus jutt kiriku ajaloost ja Toomase isast Gustavist oleks võinud kesta õhtuni, kuid aeg kiirustas tagant. Kirikus sai ka ühiselt isamaaline laul lauldud.

Koongas tutvustasid oma tegemisi Ants Mõlder (*pildil*) ja Olev Pärnpuu.

Kosutav lõuna Koonga baaris, selle eest täname Aime Heinmetsa, sõit edasi Pärnade majamuuseumisse. Mihkel Pärna rääkis muuseumi saamisloost ja näitas mitmeid eksponaate, millele tema abita ei oleks osanud nime anda.

Meeleoluka päeva lõpetasime Pikaveres. Esmalt palvemajas, kus Toomas maja elukäiku tutvustas. Bereczkite pere võttis meid lahkelt vastu oma talus, kus saime ülevaate nende elust ja Pikavere ellujäämisest.

Piknikupkatsil kostitati külalisi värskelt korjatud põldmarjajoogiga ja küpsistega.

Nii meie vald elab oma tööde ja tegemistega. Reisiseltskond oli meeldivalt üllatunud selle hõreda rahvastikuga ääremaa elust, et jätkub ärsaid inimesi nii ettevõtluses kui ühiskondlikus elus. Reisisides kaasa ja kohalikuna tundes-teades meid ümbritsevat, oleks kõik nagu tavaline ja igapäevane. Vesteldes päeva jooksul külalistega, hakkasin minagi vaataja pilguga märkama, et meil on siin päris huvitav. Jätuks veel rohkem neid, kes oma küla pärast muret tunnevad ja kaasa löövad. Esimene suur asi oleks alustuseks juba see, et sirutatud käsi prüügiga ei jõuaks teeperve vaid prügikasti. Hoiame ja armastame oma valda!

Merike Pikk mets

Pikavere küla II kokkutulek

Saari mäele paigaldasime müügitelgi, kus oli võimalik tutvuda küla albumite, autasude, au- ja tänukirjadega, müügiks olid küla ajalooramat, küla vaatega kaardid, paekivile tehtud suveniirpildid ja perekond Bereczkite keraamika.

Korraldajate palvel olid kohal ka Tiina ja Kalle Piile oma müügikioskiga. Soovisime, et kõigil oleks võimalus nälja ja janu korral oma varusid kohapeal täiendada.

Hümni saatel heiskasid lipu küla kõige vanem ja kõige noorem elanik. Küla Selts kinkis kõige vanemale praegusele külaelanikule Mai Bereczkile ja kõige nooremale Berit Kurule mälestuseks meened.

Päevajuht oli Valdur Sepp ja seda tõepoolest tutvuse poolest, muidu poleks me sellisest professionaalist undki näinud. Peale kõigi kohalejõudmist ja registreerumist tervitasime kohaletulnuid, vallapoolsed tervitused ütles vallavanem Andres Hirvela.

Valdur esitas Malle kirjutatud vaimuka luuletuse "Tänane Pikavere", kus tutvustati mõne reaga meie tegutsejate põhituumikut.

Ettekandega Pikavere ajaloo esines Mai Bereczki, tema osa meie praeguses külaelus on olnud hindamatu- just tänu Maile on alles meie uhked kiviaiad, samuti algatas Mai juba aastakümnete eest meie külaliikumise.

Peale ettekannet tegime külas väikese ekskursiooni, läksime mööda teist külatänavat Kalda taluni ja sealt tagasi ning alla külla Uuetoa-Mihklini. Sealt läksime Pikavere palvemajja, kus oli üles pandud käsitöönäitus „Pikavere käsitöö läbi aegade”.

Peale ekskursiooni oli aeg omavahelisteks vestlusteks ja kehakinnituseks.

Kahjuks sai ka meile osaks korralduslik tagasilöökk, koguni kaks planeeritud esinejat otsustasid ära öelda viimasel minutil. Oleksime soovinud päeva keskel näha esinemas Audru rahvatantsijaid ja Oidrema naisansamblit.

Valdur küsitles kohaletulnuid, nii said teisedki teada, millega keegi preagu tegeleb ja kus kandis elab. Kogu päeva kestel said inimesed ka lihtsalt omavahel vestelda.

Esinemisega tõstis tuju ka meie Andres Hirvela, kes laulis tuntud headuses.

Pikaveres on ikka erinevatel üritustel Malle huvitavaid ja naljakaid mängu korraldanud, nii ka seekord. Eraldi olid võistlusmängud lastele ja täiskasvanutele. Eriti põnevaks läks asi siis, kui Andres kuulutas, et mäng käib talude peale.

Omavahel võistlesidki võiskonnad nii praegustest, kui endistest taluperedest. Talud jäid tegelikkuses siiski alles, küll olid võitjatele välja pandud erinevad vahvad suveniir-auhinnad. Mängude üldvõitjaks tuli Kopliääre talu praegune pere Lii ja Andrus Kuru, kes said auhinnaks Pikavere võiduka skulptuuri.

Peale mängude võitjate väljakuulutamist lausus Valdur päeva ametliku osa lõpusõnad ja tänas veelkord kohaletulnuid.

Mitte-ametlikult läks meie pidu muidugi edasi ja soovijad said Andrese laulu saatel jalgagi keerutada.

Loeme Pikavere II kokkutuleku kordaläinuks, kohaletulnud jäid rahule ja korraldajad samuti.

Järgmine kokkutulek on planeeritud 2012. aastaks, siis teeme veel paremini.

Sellest tunduvalt varasem on avalikkuse ees sõlmitud Valduri ja Andrese kokkuleppe põhjal 2008. aastal toimuv „Laulge kaasa” hooaja lõpusaade, mis toimub augustis Pikavere külas. Meiepoolsed ettevalmistused on alanud.

Nele Tamm Pikavere Küla Selts

Mõnus pärastlõuna puisniidul

Nii sammuski iga klass koos klassijuhatajaga matkarajale: väiksemad rohelisele ja lühemale, suuremad kollasele ja pikemale. Teel lugesime läbi kõik teabetahvlid ja saime palju targemaks; kohtusime mõnede elus metsaelanikega nagu konn, sisalik, nastik, ja elututega, mis uhkete skulptuuridena puisniidule paigutatud. Siis äkki ühel välul oli meie ees hulk ilusaid punaste kübaratega seenemikke. Õpetaja Sirje on meil kaval: tema võttis targu noa ja koti kaasa ning usinate abilistega korjaski õhtuse seeneroa jagu puravikke. Natuke viperusi oli meil ka: põdrakärbsed kiusasid ja mõni muidu tragi poiss sattus lausa paanikasse.

Matkarajad läbitud, kohtusime kõik lõkkeplatsil. Natuke näputööd ja saime maitsta tervislikke juur- ja puuviljadest suupisteid dipikastmega. Meie kokatädid ennustasid küll, et ega neid ei sööda, aga võta näpust, päris head maitseid. Ainult paar poissi jäid poestostetud krõpsudele truuks, üldpilti see ei rikkunud.

Tagasiteel olime kõik veidi väsinud, kuid õnnelikud imeilusa ilma ja kordaläinud ühise matkapäeva üle.

Õpetaja Elve Sikk

4H suvelaager Tootsis

Augusti alguses toimus Pärnumaa 4H noortelaager Tootsis. Lõpelt asutas laagrisse minema kümme noort. Oli tore üle hulga aja näha vanu sõpru ja olla jälle koos. Kahe päeva jooksul kohtuti mitmete huvitavate inimestega. Oma tööd tutvustas ja demonstreeris narkokoerajuht. Huvitav oli kuulata Iraanis ja Afganistanis teeninud sõdurite esinemist. Lõbusat kaasaalamist pakkus ansambel „Miki Maus”.

Sellest hoolimata, et tants käis öösel kella kolmeni, jõuti järgmisel päeval pidada maha tõsised võistlused indiacas ja padjasõjas. Täname Ingat ja Tootsi 4H klubi toreda laagri korraldamise eest.

Lõpe Põhikooli 4H klubi

PRIA: enne kevadet ei juhtu midagi

POSTIMEES: Erametsakeskuse (EMK) maaelu arengukava järgi peaks EMK lähikuudel saama õiguse Natura 2000 erametsatoetuste jagamiseks; selleks on ettevalmistusi tehtud juba mitu aastat. Eurotoetusi koordineeriv põllumajanduse registrite ja informatsiooni amet (PRIA) nendib, et heal juhul saab EMK valmisolekut auditeerida alles märtsis ning kui probleeme pole, alustada rahataotluste vastuvõtuga kõige varem mais. Seega lükkub esialgne, maaelu arengukavas sätestatud tähtaeg, edasi vähemalt poole aasta võrra.

EMK peab muutuma

Raha hakkab erametsaomanikeni liikuma põllumajandusministeeriumi ja PRIA kaudu. Viimane annab toetuste menetlemise õiguse Erametsakeskusele, jäädes ise vastutavaks kogu protsessi eest. «EMK-l peavad olema täidetud mitmed olulised eeldused,» selgitas PRIA pressinõunik Taavi Linnamäe. «Seal peavad olema pädevad töötajad, nõuetele vastav juhtimis- ja kontrollisüsteem, siseaudit ja infosüsteemid.» Esmalt on aga vaja ministri määrust toetuse maksmise tingimuste kohta.

EMK juhatuse esimees Kalle Põld ütles, et neil on palgatud uus raamatupidaja ning valminud plaan finantsjuhtimise paremaks korraldamiseks. Tema sõnul on Natura aladel erametsaomanikke umbes 16 000 ja kui neist 5000 taotleb esimesel aastal toetust, tähendab see EMK-le tohutut töömahu kasvu.

Pädevust tuleb tõestada

«Meie iga liigutus peab olema kirjeldatud ja dokumenteeritav ning oleme sellega ka tegelenud,» kinnitas ta. «Raamatupidamisprobleemid pole siiski Natura taotlusteks valmistumist seganud. Ehk otsitakse patuoinast? Pigem on tegemist muude takistustega, näiteks sellega, kuidas kontrollida toetuse saajaid. Meie poolest võiks Natura toetus juba sügisel rakenduda.»

Keskkonnaministeeriumi siseauditi osakonna juhataja Urmas Hallika sõnul on neil kohustus tagada, et EMK saaks ülesannetega hakkama. «Meil on alust arvata, et nad üritavad nadist olukorrast välja tulla,» nentis ta. «Millal see juhtub, sõltub taagast, mis EMKsse on kogunenud, kuid sellest meil veel ülevaadet pole.»

Hallika hinnangul peavad enne eurotoetuste jagamise õiguste andmist EMK pädevuses veenduma nii põllumajandus- kui keskkonnaminister.

Õigus ravimihüvitisele ja täiendavale ravimihüvitisele

Kui inimese kulutused soodusravimitele on üle 6000 krooni aastas, on tal õigus saada täiendavat ravimihüvitist.

Täiendavat ravimihüvitist arvutatakse ainult soodusravimite ostmisel. Hüvitist saavad inimesed, kellel on ravikindlustus. Hüvitatakse soodusravimite nimekirja kantud ravimid vahemikus 6000 kuni 20 000 krooni. Maksimaalne täiendav hüvitis inimesele aastas võib ulatuda 9500 kroonini.

Täiendavat ravimihüvitist ei saa käsimüügi-ravimeid ja soodustuseeta retseptiravimeid ostes. Täiendav ravimihüvitis korvab ravimitele tehtavaid kulutusi eelkõige neil:

- *kelle ravimid on kallid;
- *kes põevad kroonilisi haigusi ja peavad seetõttu võtma ravimeid pika aja jooksul;
- *kes peavad kasutama mitmeid erinevaid ravimeid koos.

Täiendava ravimihüvitise arvutamisel ei võeta arvesse haigekassa poolt juba eelnevalt apteegile tasutud summasid, samuti retsepti omaosaluse määra (ühe retsepti kohta on see 20 krooni või 50 krooni, mis tuleb tasuda inimesel endal) ning summasid, mis ületavad ravimite piirhinda või hinnakokkuleppes märgitud hinda.

Täiendava hüvitise taotlemiseks tuleb haigekassale esitada avaldus. Avalduse peab tegema kindlustatud inimene või tema seaduslik esindaja ning seda võib teha igal ajal – soodusravimite ostmisel makstud summade üle peab arvet haigekassa ning täiendavaid tõendeid esitama ei pea. Haigekassa kontrollib kulutusi ning kui inimesel on õigus hüvitisele, makstakse see talle välja.

Avaldust võib esitada:

*kodanikuportaali

(<http://x-tee.riik.ee/portaal/https://www.eesti.ee/>) kaudu,

*saata avaldus posti teel [klienditeenindusbüroosse](#),

*tuua avaldus [klienditeenindusbüroosse](#),

*saata avaldus digitaalselt allkirjastatuna [klienditeenindusbüroosse](#) e-posti teel.

Alates 1. septembrist 2006 hüvitatakse osaliselt ka kehavälise viljastamise (IVF) ravimikulud, selleks tuleb täita eraldi avaldus. Lisainfo <http://www.haigekassa.ee/kindlustatule/ivf/>.

Täiendavat ravimihüvitist makstakse välja kord kvartalis. Näiteks juulis maksis Haigekassa täiendavat ravimihüvitist 509 inimesele enam kui 1,274 miljonit krooni.

2006. aasta samal perioodil tasus haigekassa täiendavat ravimihüvitist 362 inimesele kogusummas 894 197 krooni.

Lisainfot täiendavast ravimihüvitisest:

<http://www.haigekassa.ee/kindlustatule/ravim/>.

Eli Lilles

Õigus hambaravihüvitisele on vähemalt 19-aastasel kindlustatud. Üle 63-aastastel ning vanaduspensionäridel on võimalik taotleda lisaks hambaproteeside hüvitist.

Üle 63-aastastele ning vanaduspensionäridele hüvitab haigekassa 4000 krooni hambaproteeside maksumusest korra kolme aasta jooksul. Pensionäridele, kes saavad pensioni soodus-tingimustel, hüvitist ei maksta ja õigus hüvitisele tekib 63-aastaseks saamisel. Juhul, kui kindlustatu saab proteesid odavamalt kui 4000 krooni, siis ülejäänud summa eest võib ta kolme aasta jooksul teha erinevaid proteesimis- ja parandustöid.

Hüvitist taotleval inimesel peab hambaraviteenuse osutamise hetkel olema kehtiv ravikindlustus, hambaarsti juurde võib minna ükskõik millises Eestimaa piirkonnas. Hambaraviteenuse hüvitist saab taotleda ka

Hambaravi hüvitis

tagantjärele kuni kolme aasta jooksul.

Hambaravihüvitise suurus sel aastal:

vähemalt 19-aastasele 300 krooni

rasedale ning alla aastase lapsega emale 450 krooni

suurenenud hambaraviteenuse vajadusega inimesele (nt näo koljuluude traumade kirurgiline ravi) 450 krooni aastas.

Kui kindlustatul tekib kalendriaasta jooksul õigus erinevatele hüvitistele (näiteks rasedad, vähemalt 19-aastane), on tal õigus taotleda talle soodsamat hüvitist ühe aasta eest.

Hambaraviteenuse hüvitise taotlemise avaldused tuleb saata posti teel või tuua ise haigekassa klienditeenindusbüroosse.

Lisateave: <http://www.haigekassa.ee/kindlustatule/hambaravi/>.

Jõustunud on muutused suurperede toetustes

1. juulist tõsteti lapsetoetust alates pere kolmandast lapsest 900 kroonini.

Suurenenud lapsetoetusega võivad kolmelapselised pered 300 krooni, neljalapselised pered 600 krooni, viielapselised pered 1050 krooni ja kuuelapselised pered 1500 krooni kuus.

1. juulist kadus samas kvartalitoetus, mis asendatakse suurema lapsetoetusega kolme- ja enamalapseliste peredele. Kvartalitoetuse saajate hulgas on ligi 20 000 perekonda – nende sissetulekud kasvavad lapsetoetuste suurenemisega.

Peretoetused Riigi poolt makstavaid toetusi on viite liiki: sünnitushüvitis, vanemahüvitis, riiklikud peretoetused, maksusoodustused ja puhkusehüvitised.

Sünnitushüvitis Sünnitushüvitist saavad tööl käinud emad 140 päeva jooksul enne ja pärast sünnitust. Hüvitist makstakse 100% ema palgast. Hüvitise suurus arvutatakse eelmise kalendriaasta keskmise palga järgi. Kui sünnitus on tuisustusega või sünnivad mitmikud, siis makstakse hüvitist 14 päeva kauem. Sünnitushüvitist makstakse haigekassa eelarvest.

Vanemahüvitis

➤ Alates tuleva aasta 1. jaanuarist saavad vanemad hüvitist 120 päeva võrra pikemalt. Töötanud vanematele makstakse hüvitist kuni 575 päeva täitumiseni rasedus- ja sünnituspuhkuse algusest. Sel aastal saab seda kuni 455 päeva täitumiseni. Mittetöötanud vanematele pikeneb vanemahüvitise maksmise aeg 14 kuult kuni lapse 18 kuu vanuseks saamiseni.

➤ Veebruaris võttis riigikogu vastu otsuse pikendada isade õigust saada vanemahüvitist. Kui praegu ei saa isad vanemahüvitist kuni lapse kuue kuu vanuseks saamiseni, siis selle aasta 1. septembrist on isadel õigus vanemahüvitisele juba siis, kui laps on saanud 70 päeva vanuseks. Hüvitist makstakse korraga ühele vanemale.

➤ Vanemahüvitise suurus arvutatakse eelmise kalendriaasta keskmise palga järgi. See on 100% vanema sotsiaalmaksuga maksustatud tulust, kuid mitte suurem kui kolmekordne üle-eelmise aasta keskmine palk – 21 624 krooni kuus.

➤ Vanemad, kes ei käinud vanemahüvitise õiguse tekkimisele eelnenud kalendriaastal tööl, saavad vanemahüvitist 2690 krooni kuus.

➤ Kui vanem käis eelnenud kalendriaastal tööl, kuid tema keskmine palk oli alampalgast väiksem, siis makstakse talle vanemahüvitist alampalga määras. 2007. aasta alampalk on 3600 krooni.

➤ Kui vanem saab vanemahüvitist, siis ei maksta talle samal ajal lapsehooldustasu. Lapsetoetust ja teisi peretoetuseid makstakse koos vanemahüvitisega.

➤ Kui vanem on liitunud kohustusliku pensionikindlustusega, siis lisab riik pensionifondi ühe protsendi makstavast vanemahüvitisest.

➤ Vanemahüvitist saavad ka kohtu poolt määratud lapse hooldajad või eestkostjad.

Riiklikud peretoetused Eestis on 11 erinevat riiklikku peretoetust: lapse sünnitoetus, lapsetoetus, lapsehooldustasu, üksikvanema lapse toetus, ajateenija lapse toetus, lapse koolitoetus, eestkostetava või perekonnas hooldamisel oleva lapse toetus, elluastumistoetus, kolme- ja enamalapselise pere ning ning kolmikuid kasvatava pere toetus, lapsendatud lapse toetus ning seitsme- ja enamalapselise pere vanema toetus. Põhikoolide õpilased saavad tasuta lõunat koolis.

Lisaks pakuvad kohalikud omavalitsused oma elanikele 20 liiki väga erinevaid peretoetusi alates beebipakist lõpetades prillide toetusega.

➤ Riik maksab peretoetusi kõigile lastele kuni nende 16-aastaseks saamiseni. Kui laps õpib põhikoolis, gümnaasiumis või põhikooli baasil kutseõppeasutuses, siis on tal õigus saada peretoetusi kuni 19. eluaastani. 19-aastaseks saamisest makstakse toetusi jooksva õppeaasta lõpuni.

➤ Sünnitoetus, elluastumistoetus ja lapsendamistoetus on ühekordselt makstavad toetused.

➤ Koolitoetust makstakse kord aastas, kolme- ja enamalapselise pere ja kolmikuid kasvatava pere toetust makstakse kuni 1. juulini kord kvartalis. Teisi peretoetusi makstakse igakuiselt.

2005. aastal maksti peretoetusi kokku ligi 2,2 miljardit krooni. (Järg oktoobris...)

OidREMAA mõISA luGU 6

Tema tagasireis pärast rahu kujunes väga raskeks ja vaevaliseks. Ta tuli esiteks Tbilisisse pärast 380 km pikkust jalamatka läbi paksu lume. Seal esitas ta kindralstaabile lõpparve. Ei saanud esiteks kaugemale, lõpuks leidis ta ühe Taani Punase Risti esinduse ja kui see pidi minema koju, tuli ta kaasa Eestisse. See reis, mis kulges üle Rumeenia, kus neid peeti karanteenis, kestis temal mitu kuud, ja kui ta jõudis meile, oli ta väga kurnatud vintsutustest ja näljast. Riided olid tal läbi ja tema ise jõuetu ja otsustusvõimetu, millega ta nüüd pidi peale hakkama. Ta kahetses sügavalt, et oli lahkunud oma healt kohalt, et minna koledasse sõtta.

Pärast meie kojutulekut ja natuke rahu algas tugev käärimine eesti rahva hulgas. Ühel ilusal päeval kuulutati kõik mõisnikud, ülepea kogu eesti aadel, lindpriiks. Igaüks võis maha lüüa või julmalt kohelda kõiki ettejuhtuvaid. Paljud võeti vangi ja saadeti loomavagunis Siberisse. Reis sihtkohale kestis 16 päeva ja toimus keskjalvel käre külmaga, mõned surid teel. Need olid härrad ja daamid, keda oli juhuslikult kätte saadud. Enne kohalejõudmist kannatasid nad palju häda ja nälga. Siis lasti nad vabaks, aga ei tohtinud lahkuda oma asukohast, ja pidid, nii palju kui tean, iga päev meldima end politseis.

Eesti oli nüüd lõpuni välja kurnatud. Järele oli ainult see, mis oli peidetud maa sees ja jõgede põhjas. Vaenlane seisis ukse ees, lasi iga päev vahetpidamata kahuritega üle Muhu väina, nii et majad värisesid. Me jäime selle äikesega magama, öösel ärkasime jälle selle saatel. Eestlased tahtsid aga oma vabariiki ja mõisaid härrade käest tükeldamiseks ning omavahel jaotamiseks, iga mõisa töölised omaette. Nüüd tuli ka vallandada valitsejad ja saata Siberisse oma härrade juurde, nii et kõik, mis oli teel ees, sai kõrvale pühitud. Naabrimõisas oli eestlasest valitseja ära viidud. See oli esmaspäeval. Nüüd otsustas meie mõisarahvas, et mind pidi vallandatama nende seadusreeglite kohaselt järgmisel laupäeval. Ma ei tea, mis nad kavatsesid minuga teha, aga ära pidi mind viidama. Umbes 14 päeva jooksul ei julgenud ma end öhtul riidest lahti võtta, kuna nad mitmel korral ei lubanud sellisel vangil panna selga külma jaoks vajalikke riideid. Temperatuur langes kogu aeg, näitas umbes 25 kraadi. Muhu

väin oli jääkatte all ja jää oli sel aastal väga tugev. Sellest sai minu pääsemine. Rahvas oli sel ajal minu vastu igal kombel

vaenulik, eriti viimastel päevadel. Neljapäeval saabus pööre. Tallimees oli olnud väljas sõitmas ja tuli pabinas kell 8 kontoris, kus ta katkendlike lausetega jutustas, et kogu ümbruskond oli täis saksa sõjaväge, kõik teed suletud ja igal pool otsiti vene sõdureid, keda taheti võtta vangi. Ma ei usu, et leiti palju, võib-olla siin ja seal mõni üksik teistest mahajäänud, kes oli leidnud endale pruudi. Ta lisis naljatlevalt: „Nii olete jälle pandud valitsejaks ja võite kasutada oma volitusi!“ Ta jutustas, et enamik oli jalavägi, aga nende seas ka kahurväge. Kuhu see kõik võis viia, polnud meile selge, ainult et sakslased olid nüüd maal võimul ja pidime ära ootama, mis pidi tulema. Loodetavasti ei olnud nad pahemad meie vastu kui venelased. Sel öhtul heitsime magama esimest korda mitme kuu jooksul kindlustundega. Hommikul teadis kogu mõisa rahvas seda uudist, ja ma nägin, et kõik kartsid kättemaksu selle eest, mida nad olid teinud mõisnikega ja mida oli kavas teha valitsejatega. Mina ise ei olnud väga kõnekas ega sõbralik nende vastu. See oli mul juba kehas vene sõdurite ajast ja ma võisin ju ka arvestada võimalusega, et neil oli halbu kavatsusi, kuna meile polnud veel tulnud sakslasi, nii et vaatlesime üksteist natuke umbusklikult. Rahvas pandi tööle, nüüd oli neid meil küllalt, kuna paljud olid tulnud maailmasõjast koju – need, kes ei olnud jäänud lahinguväljadele ja kaitsekraavidesse.

Kui läksin tagasi tuppa einestama, tuli tallimees rutates, värises nagu haavaleht ja ütles, et väljas oli 12 husaari, kelle keelt ta ei mõistnud. Nüüd tuli mulle õieti elu sisse. Need olid siiski inimesed, kellega sai rääkida. Ma kutsusin neid varsti sisse meie kehva kohvilauda ja hobused pandi talli. Nad seletasid, et pidid luurama, kas oli veel vene sõdureid, aga paistis, et plats oli sakslaste jaoks puhas. Nad olid tulnud üle Muhu väina hea õnne peale, jää pidas vastu, ainult üks kahur vajus läbi, aga hobused päästeti. Tee üle väina oli umbes 10 km. (Järgneb...)

Jumalateenistused Mihkli koguduses

07.10	kell 11. ⁰⁰	Jumalateenistus armulauaga
	kell 14. ⁰⁰	Palvetund Pikavere palvemajas
14.10	kell 11. ⁰⁰	Lõikustänapüha jumalateenistus armulauaga
21.10	kell 11. ⁰⁰	Jumalateenistus
	kell 14. ⁰⁰	Palvetund Pikavere palvemajas
28.10	kell 11. ⁰⁰	Jumalateenistus
31.10	kell 17. ⁰⁰	Usupuhastuspüha palvus Pikavere palvemajas
02.11	kell 17. ⁰⁰	Hingedepäeva palvus kirikus
04.11	kell 11. ⁰⁰	Jumalateenistus armulauaga

☎ 564 0300

☎ 445 7599

TÄNUSÕNAD!

Urge rahvas tänab Nele Tamme kutse eest kenale reisile Järvamaale ning veel täname väga Nelet, Merikest ja kõiki teisi, kes meile igapäevale sellest reisist põhjalikult kirjutava Junnumaa numbri mälestuseks muretsesid! Reisilkäinute nimel: Liivia Koolme Urge küla eestseisusest Sauga vallast

Õnnitleme septembrikuu sünnipäevalapsi!

MIHKEL JUKKUM	89
SALME-LISETTE MEIER	84
ANTON AAVIK	83
LYDIA HANSEN	80
EHA SIIMANN	75
LIISI SOOMAA	75
UNO KALMARU	70
REET LEP	70
LUULE LÕPP	65
LEIDA PIILE	65
HENN JAAKSAAR	65
MALL LAUR	65
TEA-MAI JAANSALU	65
MERIKE KESTER	50
MATI TÕNN	50

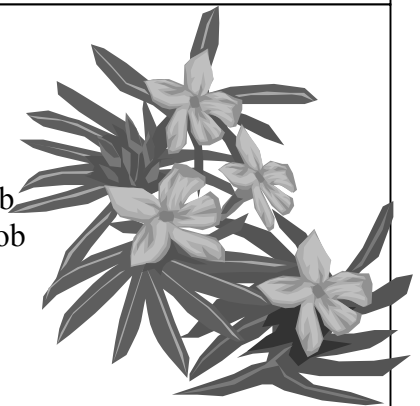

Uno Kalmaru 70

Aeg voolab kui jõgi ja kaasa Sind kannab. Aeg juustele eluhõbeda annab. Aeg kauneid aegu meelde toob ja sooja tunde südamel loob.

Õnnitleme!

Vaike, Vilma, Heldi, Ilse

06. oktoobril 18.00
KOONGA koolimajas

PENSIONÄRIDE PIDU

Õhtut sisustab Valdo Jahiloo. Tantsuks mängib Andres. Üllatused.

Osavõtutasu 10.- tasuda hiljemalt 3. oktoobriks valda Mallele, Lõpel Talvile või Oidremal Vaikele.

BUSSIDE VÄLJUMISAJAD

I ring – Oidrema 17.20, Tarva 17.25, Mihkli 17.35, Järve 17.40

II ring – Rabavere, Lõpe 17.10, Kalli 17.15, Irtta 17.25, Ura 17.40

*Elu on tundmatu tee,
keegi ei tea,
kus lõpeb see...*

VÄINO LÕPP
05.01.1944-03.09.2007

<http://mihkliaat.onepagefree.com/>

<http://lopek.ee/>

Vaata Mihkli laada kodulehte!

Lõpe kooli kodulehel nüüd ka vilistlased!

KAUNIS KODU 2007

Taas oli pidulik koosviibimine 21. septembril Koonga baaris. Vallavalitsusel on hea tava tänada neid, kes oma kodu ümbrused kenasti korrastavad. Asevallavanema tänusõnadest jäi kõlama lause, et iga aastaga tekib juurde uusi peresid, kes millegi erilisega silma paistavad. Sellest on rõõmu ja rahulolu eelkõige endale. Väike meelespidamine valla poolt innustab ehk üha rohkem peresid oma koduümbrusi korrastama.

Preemiad koos tänukirja ja raamatuga “Kaunis kodu 2006” said järgmised pered:

Maakondlikul konkursil osalejad: Leongina ja Ants Mölder, Lilli ja Aleksander Lehtpuu, Piret ja Urmas Roosileht ning Ellen ja Loit Laanesoo.

Talutüüpi elamud:

I koht Kaire Burk ja Erik Lidmets, II koht Eva Konstabel, III koht Vaike Möldrimäe.

Ühepereelamud:

I koht Hellen ja Sulev Keskoja, II koht Õie ja Henn Merihein, III koht Silva ja Raivo Tamsalu.

Korterelamud:

I koht Lõpe maja nr.1, II koht Koidu ja Vladimir Vaikla ridaelamu boks, III koht Oidrema maja nr. 7.

Ergutuspreemia saajad:

Hilda Piile, Eha ja Anton Siimann, Jaan Roosileht, Malle ja Jaan Mälk, Mart Ojamets.

Tänukiri küla heakorrastamisel:

Salme Pärn, Mart Ojamets, Aino Ojasoo, Mihkel Pärna, Heigo Hirvela, Virve Tamm.

Kõigile jõudu ja jaksu edaspidiseks!

Merike Pikk mets

